

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

— ΕΙΚΩΝ ΑΚΡΙΒΟΠΑΗΡΩΜΕΝΗ

Περὶ τοῦ στρατηγοῦ Σούλτ τοῦ Ναπολέοντος· εἶχε διαδοθῇ γενικῶς καὶ ἐπιστεῦετο ὅτι τὴν θαυμασίαν συλλογὴν εἰκόνων τὴν ὁποίαν εἶχε φέρει ἐξ Ἰσπανίας, τὴν εἶχε κλέψει.

— Λέγουν, εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ στρατηγὸς ἐπιδεικνύων εἰς τινὰς φίλους του τὴν πινακοθήκην, ὅτι ἐλεηλάτησα τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἐκκλησία· ἐκ τῶν ὁποίων ἐκλεψα τὰ ξεῖχα αὐτὰ καλλιτεχνήματα. Κύριοι, αὐτὸ εἶνε ἀπολύτως ψευδές. Ὅλα τὰ ἡγόρασα σὰς τὸ βεβαῶ.

— Τί εἶνε τοῦτο; τὸν ἠρώτησε εἰς τῶν φίλων του, δεικνύων μίαν εἰκόνα, περὶ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀκούσει νὰ ὀμιλῶσι πολλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σούλτ.

— Ἀ! καὶ αὕτη εἶνε ἡ περίφημος· εἰκὼν «Ὁ Παρாலυτικὸς» τοῦ Μουρίλλο, ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός· τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπῆστραψαν, ὅταν τὴν ἐκύτταξεν. Αὐτὴν τὴν ἡγόρασα πολὺ ἀκριβά.

— Τὴν ἡγοράσατε;

— Μάλιστα, τὴν ἡγόρασα καὶ ἐπλήρωσα ὑπερογκον ποσὸν δι' αὐτήν. Αὕτη ἡ εἰκὼν, κύριε, μοῦ ἐκόστισε δύο παχυτάτους καλὸν γήρους, ἓνα ἡγούμενον καὶ ἓνα ἐπίτιμον ἡγούμενον ἢ προηγούμενον, ὥς τὸν ὀνομάζον συνήθως.

Ἀκούσατε τὴν ἱστορίαν. Μίαν ἡμέραν μετέβην ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατιωτικοῦ μου σώματος πρὸς τὰς πύλας ἑνὸς παλαιοῦ Μοναστηρίου καὶ ἀπῆτησα — διότι ὑπῆρχε κίνδυνος, ἂν παρεκάλουν, νὰ μὴ εἰσακουσθῶ — διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ τοὺς ἀξιωματικούς μου κατὰ λυμα καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας μου ζωοτροφίας καὶ δροσιτικὰ ποτὰ. Τὴν ἐπομένην ἐπληροφορήθην, ὅτι οἱ μοναχοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἐδηλητηρίασαν εἰκοσι δύο ἐκ τῶν γρεναδιέρων μου, οἵτινες εἶχον ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Μοναστηρίου.

Τοὺς εἶχον δώσει δηλητηριασμένον οἶνον. Τὸ ἐγκλημα ἀπεδείχθη καὶ οὐδεμία ἔμενεν ἀμφιβολία περὶ τούτου. Ἀμέσως ἐκάλεσα ἐνώπιόν μου τοὺς μοναχοὺς, ἀποτελοῦντας ὀλόκληρον ἑκατοντάδα, καὶ τοὺς εἶπα: «Δι' ἕκαστον τῶν δηλητηριασθέντων στρατιωτῶν μου θὰ κρεμάσω ἓνα καλὸν γῆρον. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ξεύρω ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω, θὰ βάλω κληρὸν». Οἱ κληροὶ ἐξήχησαν καὶ οἱ εἰκοσιδύο καταδικασθέντες μοναχοὶ ἐτάχτησαν εἰς γραμμὴν καὶ οἱ βρόχοι ἐδέθησαν περὶ τὸν λαιμόν των. Ἰκέτευον καὶ ἐζήτησαν χάριν, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ ἀκούσω τίποτε. Ὅτε πλέον ὁ δῆμος ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του, μὲ ἔσυρεν ἀπὸ τὸν βραχίονα ἑνὸς εὐτραφέστατος καλὸν γῆρος.

— Εἶμαι, μοῦ εἶπεν, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου καὶ ὁ πλησίον μου ἱστάμενος εἶνε ὁ προηγούμενος. Θὰ ἐπιβάλετε εἰς δύο τοιοῦτους τιτλοῦχος· τόσον ἐπιονείδιστον θάνατον;

— Μπᾶ! τοῦ ἀπήντησα, μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως θὰ σὰς ἴδω καὶ τοὺς δύο κρεμασμένους!

— Ἐχω, μοῦ εἶπε σιγὰ εἰς τ' αὐτὴ ὁ ἡγούμενος, εἰς τὸ μοναστήρι μου τὸν Παρாலυτικὸν τοῦ Μουρίλλο, τὸν ὁποῖον ὁμως ἔκρυβα ἕως τώρα ἀπὸ τοὺς βεβήλους ὀφθαλμούς. Ἄν λοιπὸν χαρίσατε τὴν ζωὴν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν προηγούμενον, θὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὴν κρύπτην καὶ θὰ σὰς τὴν δωρήσω εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ζωῆς μας.

— Κύριοι, εἶπε περαίνων τὴν ἀφήγησίν του ὁ Σούλτ, ἡ προσφορά ἦτο δελεαστική. Ἐπρόκειτο νὰ πληρώσω διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς εἰκόνης μέγα τίμημα — ἓνα ἡγούμενον καὶ ἓνα προηγούμενον, — ἀλλὰ εἶχον ἀκούσει περὶ τῆς εἰκόνης ταύτης, τὴν ἐχρησιζομένην διὰ τὴν Πινακοθήκην μου καὶ ἀπεδέχθην εὐμένως τὴν προσφορὰν. Ἐδῶκα χάριν εἰς ἀμφοτέρους· καὶ ἀφοῦ εἶδον κατὰ σειρὰν ἀπαγχονιζομένους τοὺς ὑπολοίπους εἰκοσι μοναχοὺς, ἀπῆλθον, συμπαραλαβὼν καὶ τὴν εἰκόνα.

Βλέπετε λοιπὸν, Κύριοι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ πιστεύετε, ὅταν ἀκούετε, νὰ σὰς λέγουν ὅτι ἔκλεψα τὰς Ἰσπανικὰς εἰκόνας. Σὰς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὅτι τὰς ἡγόρασα ὅλας, πληρώσας ἑκάστην ἐξ αὐτῶν πολὺ ἀκριβά!

Ἡ Βοηθὴς βιολίστρια POZA ΕΡΑΙΧ

— Ο ΙΟΥΔΑΣ ΤΟΥ «ΜΥΣΤΙΚΟΥ ΔΕΙΠΝΟΥ»

Ἡ Ρουθ Μπριάν, κόρη τοῦ τέως· ὑποψηφίου Προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐφημίζετο ὡς ἡ ὠραιότερα κόρη τῆς Πολιτείας· Ναμπρσάκας. Παρὰ τὸν πολυτάραχον βίον τοῦ πατρὸς τῆς, ἔμεινε πιστὴ εἰς τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν. Οὐδέποτε συνώδευσεν τὸν πατέρα τῆς εἰς τὰς πολιτικάς ἐκδρομὰς τοῦ ἀσχολουμένη πάντοτε εἰς τὸ νὰ σπουδάσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν ὀρνίθων τῆς, τὴν ὁποίαν γνωρίζει ἄριστα. Ἐπίσης ἡ ἀγαπητὴ ἀσχολία τῆς ὥραίας Ρουθ ἦτο νὰ μελετᾷ εἰς τὴν ἐξοχὴν τὰ θεραπευτικὰ ἰδιότητες τῶν διαφόρων φυτῶν. Τύπος ἀφελοῦς καὶ ἀθῶας· ἀριστοκράτιδος· χωρικής.

Ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὥραία Ρουθ ἤκουσε τὴν λέξιν ἔρω· ἦτο ὅταν τῆς ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ ζωγράφος Γουλιέλμος Λεαβίτ, μία νέα δόξα τῆς Ἀμερικῆς· τὴν ἠγάπησε καὶ ἐζήτησε τὴν χεῖρά τῆς. Ἡ Ρουθ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ ἀρνηθῇ μία κόρη νὰ γείνῃ σύζυγος ἑνὸς νέου καὶ λαμπρὸν μέλλον ὑποσχόμενον ἀνδρός. Συνήνεσε λοιπὸν καὶ μετὰ δύο μῆνας μετέβη ὅπου· ἐγκατασταθῇ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς εἰς τὸ Μπρούκλιν.

Τὸ πρῶτον ἔτος ὑπῆρξεν ἓνας ἀτελεύτητος μῆν τοῦ μέλιτος διὰ τὸ νεαρὸν ζεύγος. Καὶ ἴσως ἡ εὐτυχία των νὰ διήρκει ἀκόμη, εἰάν δὲν ἐφύτρωνεν εἰς τὴν κεφαλὴν

τοῦ Γουλιέλμου Λεαβίτ ἡ ἰδέα νὰ ζωγραφίσῃ τὸν «Μυστικὸν δειπνόν»!

— Τί εἶνε αὐτοῦς ὁ πίναξ τοῦ Λεονάρδου δά Βίντσι; ἔλεγε πρὸς τὴν ὥραίαν σύζυγόν του. Ἕνα κοινότατον πρᾶγμα! Ἐγὼ ἐμπνευσθῆ μίαν θαυμασίαν ἀναπαράστασιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ γεγονότος. Ἐν τούτοις...

— Τί πρᾶγμα;

— Ἐν τούτοις βλέπω, ὅτι μοῦ λείπουν τὰ μοντέλλα.

— Ποῖα μοντέλλα;

— Πῶς ποῖα μοντέλλα! Ποιοὶ παρεκάθισαν εἰς τὸν Μυστικὸν Δείπνον; Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι! Λοιπὸν μοῦ λείπουν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι.

— Πράγματι, ἀπέθαναν πρὸ πολλοῦ!

— Ναί· ἀλλ' ἐγὼ θὰ εὗρω ἐπὶ τῆς γῆς τοὺς τύπους οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ μοῦ χρησιμεύουν ὡς μοντέλλα. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπάρχουν δώδεκα ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἡ μορφή νὰ ὑπενθυμίῃ τοὺς δώδεκα μαθητάς. Θὰ ταξιδεύσω λοιπὸν πρὸς ἀναζήτησιν τῶν τύπων αὐτῶν.

Ἡ Ρουθ ἐνθουσιασμένη μετὰ τὴν ἰδέαν τοῦ συζύγου τῆς τὸν ἐνεθάρρυνεν εἰς τὸ ταξιδιδόν του. Σφάλμα μεγάλο αὐτὸ τῆς ὥρας Ρουθ. Δυστυχῶς μόνον ἐπτά μῆνας κατόπιν ἠγνόησεν ἡ Ρουθ πόσον κακῶς ἔπραξε δώσασα τὴν ἄδειαν εἰς τὸν Γουλιέλμον νὰ ταξιδεύσῃ.

Ὁ Γουλιέλμος ἐξηκολούθει τὸ ταξιδιδόν του πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Εἶχεν ἤδη ἀνακαλύψει ἑνδεκα καὶ δὲν τῷ ὑπελείπετο ἢ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὅτε μίαν ἡμέραν εὐρισκόμενος εἰς τὴν Ρώμην πρὸς εὗρεσιν τοῦ Ἰούδα ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴν τοῦ δικηγόρου του ἀπὸ τὸ Μπρουκλιν, ὅστις τῷ ἀνῆγγελεν ὅτι ἡ Ρουθ ἀπελπισθεῖσα νὰ τὸν περιμένῃ ζητεῖ διαζύγιον, καὶ ὅτι εἶνε ἤδη ἐτοιμος νὰ συνάγῃ δεύτερον γάμον!

Ὁ Γουλιέλμος ἐταράχθη ἀλλ' αἱ μελέται του ἐπὶ τῶν τύπων τοὺς ὁποίους ἀνεκάλυψε τὸν ἀπερρόβησαν τόσον, ὥστε τὴν ἐπομένην εἶχε λησμονήσει τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸ Μπρουκλιν. Ἡ ἀνέυρεσις τοῦ Ἰούδα ἀπησχόλει τὸ πνευμά του. Ἐσύχναζε τὰ πλέον κεντρικὰ μέρη τῆς μεγαλοπόλεως διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν τύπον ὁ ὁποῖος ὑπελείπετο.

Αἰφνης μίαν ἡμέραν, ἐνῷ εὕρισκετο πρὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ὁ καλλιτέχνης ἐξέβαλε κραυγὴν χαρᾶς. Ἐτρεξε πρὸς ἓνα κύριον ἐτοιμαζόμενον νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ αὐτοκινήτου καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μελετήσῃ ἐπὶ δύο δευτερόλεπτα τὴν φυσιογνωμίαν του.

— Εὐρῆκα. Εὐρῆκα! Ἐφώναξε περιχαρῆς. Εἶσθε ὁ ἀληθὴς τύπος. Εὗρον τὸν Ἰούδαν μου!

Ὁ κύριος ἀφ' οὗ ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἐξηγήσεις ἡτοιμάζετο νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκινήτου.

— Μίαν στιγμὴν ἀκόμη, παρακαλῶ. Αὕτῃ ἡ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν...

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἡ κυρία μου με ἀναμένει, εἰς τὸ αὐτοκίνητον. Ἐάν θέλετε ἀνέλθετε καὶ σεῖς. Θὰ σᾶς συστήσω.

Ὁ Γουλιέλμος ἐπροχώρησε πρὸς τὸ αὐτοκίνητον, ἀλλ' ἀνετινάχθη πρὸς τὰ ὀπίσω ἔντρομος.

Ἡ σύζυγος τοῦ Ἰούδα ἦτο ἡ ὥραία Ρουθ... ἡ σύζυγός του!

★

— ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁ ἐξ Ἰσού περιφημος εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν, κατεσκεύασε θαυμάσιον ἄγαλμα. Κατόπιν τοῦ ἔθραυσε τὸν βραχίονα, ἔπειτα δὲ ἀφ' οὗ τοῦ ἔδωκε τὸ κιτρινίζον χρῶμα τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων, τὸ ἔχωσεν ὑπὸ τὴν γῆν εἰς μέρος ὅπου ἤξευρεν ὅτι θάπτον ἢ βράδιον θὰ ἐγίνοντο ἀνασκαφαί.

Πράγματι, τὸ μέρος ἀνεσκάφη καὶ τὸ ἄγαλμα ἀνευρέθη. Ὅλοι τὸ ἐθαύμασαν καὶ τὸ ἐκρίναν ὡς ἀνυπερβλήτον καὶ ὑπεροχὸν ἔργον τίς οἶδε τίνος μεγάλου καλλιτέχου τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς. Ἐν μέσῳ τῶν θαυμασμῶν καὶ τῶν ἐνθουσιασμῶν τούτων προσήλθεν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος καὶ ἐφήρμοσεν εἰς τὸ ἄγαλμα τὸν ἀποκοπέντα βραχίονα. Ἡ προσαρμογὴ ἦτο τελεία καὶ ὅλοι ἔμειναν ἐννεοί.

★

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος εἶχε ζωγραφίσῃ μίαν εἰκόνα διὰ τὸν Ἀνδρέαν Δόνι, ἄνθρωπον λίαν φιλόργουον, ὅστις ἐγνώριζε καὶ ἐξέτιμα τὰ καλὰ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς. Διὰ νὰ διασκεδάσῃ εἰς βάρος του ὁ ζωγράφος, τοῦ ἔστειλε τὸ νέον του ἔργον με μίαν σημείωσιν διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἐζήτην 70 δουκάτα. Ὁ Δόνι εὐρήκεν ὑπερβολικὸν τὸ ποσὸν αὐτὸ καὶ τὸ ἐκράτησε μόνον διὰ 40. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος τοῦ ἐπέστρεψε διὰ χρηματὰ του καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ πληρώσῃ 100 δουκάτα ἢ νὰ τοῦ ἀποστείλῃ ὅπισω τὴν εἰκόνα. Ὁ Δόνι, ὁ ὁποῖος εἶχε μαγευθῇ ἀπὸ αὐτὴν, ἀπεφάσισε τέλος νὰ μετρήσῃ τὰ 70 δουκάτα, τὰ ὁποῖα τοῦ εἶχον ζητηθῇ ἀρχικῶς. Ὁ καλλιτέχνης τοῦ ἐπέστρεψε διὰ δευτέραν φορὰν τὰ χρήματα δηλὼν ὅτι ἑνεκα προσφορᾶς, ἥτις τῷ ἐγένετο ἀπὸ ἓνα εὐπατρίδην, ἡδυνάτει νὰ δώσῃ τὴν εἰκόνα του εἰς τιμὴν κατωτέραν τῶν 150 δουκατῶν. Ὁ Δόνι εὐρέθη εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη τῶν ἀριστοτεχνιῶν τῆς ζωγραφικῆς ἦτο ἐξ ἰσού ἰσχυρὰ παρ' αὐτῷ ὅπως καὶ ἡ φιλαργουρία, ἔδωκε τὸ ζητηθὲν ποσὸν μεταμεληθεὶς, διότι δὲν ἔδωκεν ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς τὰ 70 δουκάτα ποῦ τοῦ ἐζήτησεν ὁ καλλιτέχνης.

★

Ὅταν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἀπεστάλῃ κάποτε εἰς τὴν Φερράραν μετὰ εἰδικὴν ἐντολήν, ὁ δούξ Ἀλφόνσος δ' ἔστει τοῦ εἶπεν ἀστεϊευόμενος:

— Εἶσαι αἰχμάλωτός μου· ἂν θέλῃς νὰ σὲ ἀφήσω ἐλευθέρον, πρέπει νὰ μοῦ ὑποσχεθῇς ὅτι θὰ κάμῃς κατὰ τὴν ἐξουσίαν σου καὶ θὰ μοῦ τὸ χαρίσῃς.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν, ἥτις τοῦ ἐζητήθη καὶ ὅταν μετὰ πάροδον ὀλίγου χρόνου ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Φερράραν, ἐζωγράφησε τὴν θαυμασίαν εἰκόνα τὴν παριστάσαν τὸν Δία ὑπὸ μορφήν κύκνου ἐρωτοτροποῦντα μετὰ τῆς Ἀφροδίτης.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἔργον—ἦτο τότε εἰς τὴν Φλωρεντίαν—εἰδοποίησε τὸν δούκα, ὅστις τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1530 ἀπέστειλε τὸν ἐμπιστόν του Ἰάκωβον Σαζέτι διὰ νὰ τὸ παραλάβῃ. Ὅταν ὁ ἀπεσταλμένος εἶδε τὴν εἰκόνα ἐφάνη ὅτι δυσηρεστήθη καὶ εἶπε μετὰ ἀπογοήτευσιν:

Levy Dhymer

Ἀνθεστηριών

— 'Αμ' αὐτὸ δὲν ἀξίζει τίποτε. Εἶνε περὶ τὸν νὰ τὸ κοβαλῶ εἰς τὴν Φερράραν, διότι εἶμαι ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν κύριον δοῦκα.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁργισθεὶς, διέταξε τὸν ἀπεσταλμένον νὰ φύγῃ, κατόπιν δὲ ἐχάρισε τὸ ἔργον τοῦ εἰς τὸν ὑπηρέτην τοῦ διὰ νὰ τὸ πωλήσῃ καὶ νὰ προικίσῃ τὰς ἀδελφάς τοῦ μὲ ὅ,τι θὰ ἐκέρδιζεν ἐκ τῆς πωλήσεως.

Ὁ ὑπηρέτης μετέβη εἰς τὴν Γαλλίαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ζωγράφου ντὰλ Μπένε, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κατόρθωνε νὰ πωλήσῃ τὸν πίνακα εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Φραγκίσκου Α'.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ γαλλικὴ Αὐλὴ δὲν ἦτο τότε εἰς τὸ

Παρίσι, οἱ δύο πίνακες — τὸ πρωτότυπον δηλαδὴ καὶ τὸ ἀντίγραφον — κατετέθησαν εἰς τὴν οἰκίαν κάποιου Ἰουλιανοῦ Μπονακόρσι, ὅστις κατόπιν ἤρνετο νὰ τοὺς παραδῶσῃ εἰς τοὺς νομίμους κατόχους τῶν.

Αὐτὰ συνέβησαν κατὰ τὸ 1533. Σήμερον τὸ ἀντίγραφον εὐρίσκεται εἰς τὸ Μουσεὸν τῆς Φλωρεντίας.

Τὸ πρωτότυπον ἦτο εἰς τὴν βασιλικὴν ἐπαυλιν τοῦ Φοντανεμπλῶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ', ὁπότε ἀπεφασίσθη νὰ καταστραφῇ, διότι ἐθεωρήθη πολὺ ἀνήθικον. Εὐτυχῶς κατόρθωσαν νὰ τὸ σώσουν καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς τὸ ἐθνικὸν Μουσεὸν τοῦ Λονδίνου, ὅπου εὐρίσκεται μέχρι σήμερον.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας

ΕΡΙΦΟΒΗ, συνεσταλμένη φτερουγίζει ἡ ψυχὴ μου ὑπὸ τοὺς θόλους σου!

Ἐλπομένη ἀπὸ τὸ ἄφθαστόν σου μεγαλεῖον, δὲν τολμᾷ ν' ἀναζητήσῃ τὴν μεγάλην θύραν σου. Φοβεῖται τὸ σὺ ἀκόμην ν' ἀντικρύσῃ τὴν Παγκόσμιον Ἀλήθειαν ποῦ παραστέκει — ἀδυσώπητος ἐξε-

λεγκτῆς — ὑπὸ τὰς φωτεινάς ἀψίδας τῆς ὡς παραστάτις, ὥστε ἀναζητεῖ ὅπως εἰσέλθῃ μίαν ἀπὸ τὰς ἑκατὸν τόσας μικροτέρας καὶ πλαγίας θύρας σου.

Διπλῶναι τὰ φτερούγια τῆς ἀπὸ ἐνδόμυχον συγκίνησιν καὶ καταβαίνει τὰ πλατεῖα σκαλιὰ σου πικραμένη.

Ἐμπρὸς τῆς αἰωρεῖται ἀκόμην βαθύχρωμον, πυκνὸν τὸ σύννεφον τῶν στολισμῶν τὸ παραπέτασμα ἀδιόρατον, ποῦ ἀποκρύπτει ἀπὸ οἶκτον ἰδὼς στοὺς προσκυνητὰς σου ὁλόκληρον τὸ παρελθόν. Ἀνακόπτει πρὸς στιγμὴν τὸ βῆμα. Συγκρατᾷ μὲ πόνον τὴν ἀναπνοήν.

Ἡ πένθημος ἀνατριχίλα, ποῦ αἰσθάνομαι ν' ἀποναρκῶν ὅλοεν τὸ σῶμα καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ τοὺς παλμούς μου, δὲν γεννήθηκεν ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν τῶν γηραιῶν λιθίνων τοίχων σου, οὔτε ἀπὸ τοῦ καιροῦ τὸ γοργὸν πέρασμα — ἀλλὰ ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ τὸ δάκρυ τόσων γενεῶν, ποῦ ἔκυψαν κ' ἐπέρασαν ὑπὸ τοὺς θόλους σου δεσμώτιδες ἐνὸς ἀθανάτου Ἐθνικοῦ Ἰδανικοῦ... Καὶ ἀκόμην ἀπ' τὰ σιγανὰ προανακρούσματα κάθε μυσταγωγίας ἱερᾶς, ποῦ ἀντήχησεν ὑπὸ τὰ τόξα σου, ἀπὸ τοὺς πρώτους φθόγγους κάθε προσευχῆς πιστοῦ κ' ἀπὸ τὰς τελευταίας λιποψύχους ἀρμονίας τόσων στεναγμῶν κ' εὐχῶν συγχρόνως, ποῦ ἐξεχύθησαν ἀνάμεσα στοὺς τοίχους σου ἀπὸ ψυχρὰς ὥραις, κ' ἀπὸ τὸν ἀντίλαλον ἀκόμην τῆς κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος, ποῦ διεσκόρπισιν μαῦρα φαντάσματα τοῦ Ἄδου, ὃ καταφύγιον τῆς φρικτῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου!

Καὶ ἐδωρεῦσθησαν στεναγμοί, παράπονα, ὕμνοι εὐχαριστίας καὶ δεήσεων, ἐπῳδαὶ λιτανειῶν καὶ μυστηρίων καὶ ἀπεκρυσταλλώθησαν γύρω-τριγύρω εἰς τὰς βαθύχρωμες μαρμαρίνας στήλας σου, εἰς κάθε μιὰ γωνίαν δυσθεώρητον τῶν ὑψηλῶν ἀψίδων σου, ποῦ ἀπομένει τώρα σκο-

τεινὴ, ἀνήλιος ἢ δέχεται τοῦ ἡλίου τὰς θωπείας ὡς μοναδικὸν τόσων καὶ τόσων βεβηλώσεων, ἀλλὰ καὶ τόσης δόξης, ἀντιστάθμισμα!... Κάθε κολῶνα σου μαρμαρίνη καὶ εἰς τεράστιος τῆς ζωῆς σου σπόνδουλος. Ἡμεῖς, εἰς ἔτη ἀριθμοῦμεν τὸν βραχὺν μας βίον καὶ σὺ μόνη εἰς αἰῶνας τόσους, ὅσαι καὶ αἱ ἐπιθλπτικαὶ εἰς ὕψος καὶ εἰς πάχος αὐταὶ στήλαι σου, ποῦ ἐμποιοῦν ἐκπληξιν εἰς τὸν θεατὴν καὶ συγκρατοῦν ἐκάστη εἰς μιὰς ἰδιαιτέρας ἐποχῆς τὴν πολυτάραχον ψυχὴν ἡδὴ... βωδὴν ὑπὸ τὴν βαθυπράσινον τοῦ πένθους ἐπιφάνειαν.

Ὅλα, νομίζει τις, πῶς συνεκράτησαν ἐδῶ, εἰς μίαν αἰφνυδίαν φρικτὴν, τῆς ζωῆς τῶν τὴν ἐξέλιξιν. Κι' ἀπέθαναν ἄθαρτα, ἀμετάβλητα, αἰῶνια.

Ἡ παλαιὰ ζωὴ ἔκαμε θέσιν εἰς τὴν νέαν, ἡ ὁποία ὑπείσεδυσε δειλὰ-δειλὰ, παρ' ὅλην τὴν ἰσχὺν τῆς πτέρνας τοῦ κατακτητοῦ καὶ φαίνεται ἀκόμην ὡς πρόσφατος, νωπὴ προσδοκίη. Οὔτε αὐταὶ αἱ ἡμισβεσμένοι ἱεραὶ εἰκόνες μας, οὔτε αἱ μακραὶ ἐκεῖναι τουρκικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ρητὰ τοῦ Κορανίου, ποῦ ἀπεπεράσθησαν μὲ τὰ μεγάλα πλαίσια τῶν νὰ καλύψουν τὰς εἰκόνας, οὔτε ἡ παχυτάτη ψάθα, ποῦ ἀποκρύπτει τὰ ἀθάνατά σου μάγμα μ' ἐκπλήσσουν. Ὅλα τὰ εὐρίσκω λογικὰ καὶ φυσικὰ.

...Εἰκόνες πρὸς τί τάχα ἐχρειάζοντο μέσα εἰς τὸν ἀθάνατον ναὸν τῆς Σοφίας τοῦ Ὑψίστου! Εἰκόνων δὲν ἔχει ἀνάγκην ἡ Ἀλήθεια. Τὰ σύμβολα οὐδέποτε τῇ ἦσαν ἀνεκτά. Αὐτὴ θὰ ἐμφανίζεται πάντα γυμνὴ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς Δεῦτ'ας τῆς.

...Τὰ τουρκικὰ ρητὰ εἰμὶναι πάντα π ρ ὁ σ θ ε τ α : πίνακες κρεμασμένοι εἰς τοὺς τοίχους... Κάθε ἀνεμος, ποῦ θὰ φυσήσῃ ἐκεῖ μέσα, ἔμπορεῖ νὰ καταρρίψῃ καὶ αὐτά, ὅπως τὰς φωλεὰς κοκκύων, εἰς συντρίμματα.

...Ἡ ψάθα, ποῦ καλύπτει τὸ μαρμαρίνόν σου δάπεδον, εἶνε ἐν μέσῳ, τὸ ὁποῖον ἐνῶ κάμνει Σὲ νὰ αἰσθάνεσαι ὀλιγώτερον τὸ ὑβριστικὸν τοῦ κατακτητοῦ βῆμα, ἐκεῖνον τὸν ὑποδασάζει ὑψηλότερα, τὸν ἀναγκάζει ἐπὶ τέλος νὰ βαδίσῃ ἀπαξ ἐν τῷ βίῳ του ὀλίγον ἀπαλὰ, ὥσως ν' ἀφῇ ἰχνη βίας καὶ τὸν ἀνυψώνει ἀκουσίως εἰς ἐν στρώμα ὑψηλότερον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἂν δὲν θὰ κατέλθῃ βέβαια καλλίτερος, τοῦλάχιστον δὲν θ' ἀποβῇ χειρότερος τῆς φύσεώς του.

Καὶ ὅσῳ προχωρῶ κουφότερον ἐπὶ τῆς ψάθας ταύτης, σκέπτομαι ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν ποτε νὰ φαντασθῶν μέσον καλλίτερον διὰ νὰ Σὲ